Autor Guste Santini
Subota, 21 Listopad 2000 14:42

Hina nas obavještava da je Vlada utvrdila nove prijedloge zakona o porezu na dobit i na dohodak. Kako nisam imao mogućnost vidjeti nacrte spomenutih zakona to ću pokušati ukazati na neke moguće učinke ne ulazeći pobliže u komentare pojedinih brojki kao ni ukupne učinke. No i bez toga najavljene promjena možemo nazvati poreznom reformom.

Najprije o porezu na dobit. Kao štoje znano dosadašnje rješenje je temeljeno na zaštiti uloženog kapitala propisanom zaštitnom kamatnom stopom uvećonom za porast cjena industrijskih proizvoda. Drugim rječima, dosadašnje rješenje je, u usnovi u dugom roku, štitilo vlasnike tvrtki za inflaciju. Moguća je bila i stanovita subvencija određena kao razlika retanja maloprodajnih cijena i kretanja cijena industrijskih proizvoda (u odnosu na zaštitnu kamatu). Tada a i sada, smatram to rješenje jednim od najboljih rješenja u našem porezno sistemu.

Sada se stvari mjenjaju. Prije svega uvodi se porez na dividende od 15% što znači diskriminaciju investitora. Kako iz teksta nije vidljivo da se oporezivanje dobiti uračunava u porez na dohodak (ne integriraju se) znači da imamo dvostruko oporzivanje. Investicijska aktivnost i ovako nezadovoljavajuća svakako će ovom mjerom biti dodatno obeshrabrena.

Pojavljuje se i jedna "novina" u obliku zaštitne kamate na kapital (7%) uložen u dugotrajnu imovinu. Ako ispravno shvaćamo izraz dugotrajne imovine vjerojatno je riječ o opremi i zgradama. Očito se pretpostavlja da će investicije u opremu i zgrade imati pozitivan učinak na proizvodnju i smanjenje nezaposlenosti. Ne sumljajući u najbolje namjere predlagača zakona, želio bih ukazati da su se stvari iz osnova izmjenile. Naime, u uvjetima treće tehnološke revolucije problem je u stvaranju novostvorene (dodane) vrijednosti i to stvaranje nije u izravnoj ovisnosti o količini materijalnog već intelektualnog kapitala. Vrijednost intelektualnog kapitala svakako podliježe diskrecionoj procjeni što znači da se dobra namjera o poreznim stimulacijama u slučaju investicija odnosi samo na jedan dio. Ja bih ustvrdio da se radi o manje značajnom dijelu. Naime, kako porezno ne stimulirati investicije u pretpostavke razvoja. Da li je i koliko je ulaganje u trade mark investicija ili to nije. Prema tome, iako postoje vjerujem pozitivne namjere promjene zakona na dobit mi se čine lošijim u odnosu na postojća rješenja u ekonomskom pogledu.

Konačno i kretanje cijena industrijskih proizvoda od 1998. godine pokazuju da cijene ne miruju i da je neophodno ugraditi zaštitu na kapital kako ga inflacija ne bi obezvrijedila. Iskustva vezana za inflatorne učinake su na ovim prostorima dobro poznata. Stoga odlučno sugeriram postojećoj vlasti da olako ne mjenja zakon o dobiti. Ne bi bilo zgorega da se u smislu objektivizacije otvori javna rasprava i čuju mišljenja poduzetnika - kako tuzemnih tako i inozemnih.

Što se tiče izmjena vezanih uz oporezivanje dohotka povećanjem broja poreznih razdreda je pozitivan iskorak u pravcu primjerenijeg oporezivanja po načelu porezne sposobnosti. Vjerojatno prostor ne dozvoljava značajnije promjene. Ipak, **mora se reći da je neoporezivi dio nedostatan**
jer, preme svim anketama i analizama, ne omogućava prostu reprodukciju radne snage. Ostale dijelove prijedloga ovom prilikom neću komentirati jer je informacija isuviše općenita da bi se

moglo "naslutiti" što zakonodavac zapravo želi.

Kao što znaju posjetioici web. stranica posebno analitičkog dijela, iz predloženih promjena zakona nije moguće utvrditi da li je - i koliko - smanjen porezni pritisak. Drugim rječima, nije poznato da li se radi o poreznom rasterećenju dobiti odnosno dohotka. I ako se radi o rasterećenju, nije jasno da li je sagledan interpersonalan, interregionalan i intergranski aspekt. Prije donošenja odluke svakao bi valjalo učiniti simulacije koje će izazvati predložene promjene. Ovo je od posebnog značaja kako bi se bar u naznakama moglo preciznije odrediti glede promjena. Vjerujemo da će konačan prijedlog kada bude upućen u raspravu u Hrvatski državni sabor imati sve potrebne elemente i obrazloženja kako bi se mogla donijeti što učinkovitija odluka. Osim toga to bi značilo napuštanje dosadašnje prakse kada su u Hrvatskom državnom saboru iznašani i usvajani prijedlozi pojedinih zakona a da nije bilo niti temeljnih analiza i kalkulacija što imaju značiti predložene promjene. Izmjene i dopune su najrječitiji dokaz koliko je bila skupa dosadašnja praksa.

Ipak, želim jasno istaknuti da nisu dobre promjene poreznog sistema prije nego što se definira Koncepcija i strategija razvoja hrvatske države. Tzv. mrtvi teret oporezivanja može biti neuporedivo veći nego što se to može činiti saborskim zastupnicima. Naprosto nije slučajno rečeno da su dobri porezi - stari porezi. Osobno ne mogu podržati poreznu reformu kojoj neće prethoditi Koncepcija i strategija razvoja i koja neće stvoriti pretpostavke dinamiziranja privrednog razvoja. Možda su ponuđena rješenja na crti mojih određenja ali ja naprosto nisam do sada imao priliku dobiti bilo kakvu argumenataciju u tom smislu.